

Normal İşiten ve İşitme Engelli Bireylerde İşitme Kaybına ve İşitme Cihazına Yönelik Bilgi Düzeyi ve Tutumların İncelenmesi: Metodolojik Çalışma

Survey of Knowledge Level and Attitudes Regarding Hearing Loss and Hearing Aid in Normal Hearing- and Hearing-Impaired Individuals: Methodological Study

¹Asuman ALNİAÇIK^a, ²Eda ÇAKMAK^a, ³Şükriye ERDOĞAN^a, ⁴Talha Yağız AKGÖZLÜ^a

^aBaşkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, Ankara, Türkiye

Bu çalışma, 10. İşitme Cihazları ve İmplantlar Sempozyumunda (10-12 Aralık 2021, Online) poster olarak ön çalışma niteliğinde sunulmuştur.

ÖZET Amaç: Dünya genelinde işitme kaybı prevalansı yüksek olmasına rağmen işitme cihazı kullanım oranları oldukça düşüktür. İşitme kayıplı bireylerin, cihaz kullanımına yönelik bilgi düzeyi ve tutumları cihaz kullanım oranının düşük olmasında belirleyicidir. Konu ile ilgili farkındalık oluşturmak için normal işiten bireylerin de işitme kaybı ve işitme cihazı hakkında bilgi düzeyi ve tutumları araştırılmalıdır. Bu çalışmada, normal işiten ve işitme engelli bireylerin, işitme kaybı ve işitme cihazı kullanımı hakkında bilgi düzeyi ve tutumları arasındaki farkın incelenmesi amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Çalışmaya 18-65 yaş arasında normal işitmeye sahip 254 katılımcı (kadın n=134), (erkek n=120) ve işitme engeli olan 126 katılımcı (kadın n=81), (erkek n=45) katılmıştır. İşitme Kaybına ve İşitme Cihazına Yönelik Bilgi Düzeyi ve Tutum Anketi ve İşitme Engeli Ölçeği elektronik form olarak doldurulmuştur. **Bulgular:** Normal işiten ve işitme engelli katılımcılar arasında işitme kaybına yönelik bilgi düzeyini değerlendiren 6 maddede, işitme cihazı hakkında bilgi düzeyini değerlendiren 3 maddede gruplar arası istatistiksel anlamlı fark elde edilmiştir ($p<0,05$). İşitme kaybı ve işitme kayıplı bireye yönelik tutumları değerlendiren 3 maddede, işitme cihazı kullanmaya ve işitme cihazı kullanan bireye yönelik tutumları değerlendiren 5 maddede, işitme kaybının ve işitme cihazı kullanmanın benlik algısı üzerindeki etkilerini inceleyen 12 maddede gruplar arasında anlamlı fark elde edilmiştir ($p<0,05$). **Sonuç:** Normal işiten ve işitme engelli katılımcılar, işitme kaybı ve işitme cihazı kullanımını hakkında benzer bilgiye sahipti. İki grup arasında işitme cihazı kullanımına yönelik tutumlarda anlamlı bir fark vardı. İşitme cihaz kullanımının benlik algısı üzerindeki olumsuz etkisi normal işiten bireylere göre işitme engelli bireylerde daha fazla idi.

Anahtar Kelimeler: İşitme kaybı; işitme araçları; tutum; sorveyler ve anketler

ABSTRACT Objective: Despite the high prevalence of hearing loss worldwide, hearing aid usage rates are quite low. The level of knowledge and attitudes of hearing impairment towards device use are determinative in the low rate of device use. In order to raise awareness, this study aimed to examine the difference between the level of knowledge and attitudes of individuals with normal hearing and hearing impairment about hearing loss and hearing aid use. **Material and Methods:** Between the ages of 18-65, 254 normal hearing participants (female n=134), (male n=120), and 126 participants with hearing impairment (female n=81), (male n=45) were included. The Knowledge Level and Attitude Survey for Hearing Loss and Hearing Aids and The Hearing Handicap Inventory for Adults were filled in electronically. **Results:** A statistically significant difference was found in 6 items evaluating the level of knowledge about hearing loss and 3 items evaluating the level of knowledge about hearing aids between the normal hearing and hearing impaired participants ($p<0,05$). There was a significant difference between the groups in 3 items evaluating the attitudes towards hearing loss and individuals with hearing loss, in 5 items with respect to the attitudes towards hearing aid use and individuals using hearing aids and in 12 items regarding the effects of hearing loss and hearing aids use on self-perception ($p<0,05$). **Conclusion:** Normal hearing- and hearing-impaired participants had similar knowledge about hearing loss and hearing aid use. There was a significant difference in attitudes towards the use of hearing aids between the two groups. The use of hearing aids had a more negative effect on the self-perception of the hearing-impaired participants compared to normal hearing participants.

Keywords: Hearing loss; hearing aids; attitude; surveys and questionnaires

İşitme kaybı, işitme engelli (İE) bireyler için gerekli ve yeterli imkânlarla erişimin olmaması nedeniyle küresel bir sağlık sorunudur. Dünya Sağlık

Örgütüne göre tedavi edilmeyen işitme kaybının olumsuz etkileri, yıllık 660 milyar euronun üzerinde sağlık ve eğitim sistemlerine yönelik küresel mali-

Correspondence: Asuman ALNİAÇIK

Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, Ankara, Türkiye

E-mail: aalniacik@baskent.edu.tr

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences.

Received: 16 Feb 2022

Received in revised form: 26 Mar 2022

Accepted: 04 Apr 2022

Available online: 14 Apr 2022

2536-4391 / Copyright © 2022 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

yete neden olmaktadır.¹ Dünya sağlık ve ekonomik göstergelerine rağmen işitme kaybı olup işitme cihazı ve işitme cihazlı iyileştirme ihtiyacı olan bireylerin, işitme cihazına yönelik tedavi aramadıkları hatta kendilerine sunulan işitme cihazı alma ve kullanma imkânlarını reddettikleri oldukça bilinen bir durumdur. İşitme cihaz kullanım oranının genellikle %14-31 arasında olduğu belirtilmektedir.²

Yaş, cinsiyet, işitme kaybı/işitme engeli derecesi, aile veya yakın çevre desteği gibi sosyopsikolojik faktörler, kültürel farklılıklar ve toplumsal ön yargılar gibi birçok faktör toplumsal işitme cihaz kullanım oranını etkileyebilmektedir. İşitme cihazını reddetme sebeplerini inceleyen çalışmalarda, işitme kaybı ve işitme cihazı kullanımına yönelik tutum ve inançlar, çeşitli anket ve ölçeklerle işitme kaybı olan, işitme cihazı kullanan katılımcılarla değerlendirilmiştir.^{3,4} İşitme cihazı kullanımına yönelik bu tutum ve davranışların, geçmiş ve günümüzde hâlâ benzer olduğunu gösteren çalışmalar vardır.^{5,6}

Literatürde ülkemizde genellikle işitme cihazı kullanan bireylerin, cihaz kullanımına yönelik memnuniyet dereceleri incelenmiştir.⁷ Ancak işitme kaybı ve işitme cihazının reddedilme sebeplerine yönelik bilgi ve tutumları inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. İşitme cihaz kullanımına yönelik farkındalık oluşturmak için normal işiten (Nİ) bireylerin de işitme kaybı ve işitme cihazı hakkında bilgi düzeyi ve tutumları araştırılmalıdır. Bu çalışmada; bireysel, kültürel ve toplumsal özellikler göz önüne alınarak hazırlanan İşitme Kaybına ve İşitme Cihazına Yönelik Bilgi Düzeyi ve Tutum Anketi (İK-İC-BDTA) ile Nİ ve İE'li bireylerin, işitme kaybı ve işitme cihazı kullanımı hakkında bilgi düzeyi ve tutumları arasındaki farkın incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma hipotezi Nİ'li bireylerin işitme kaybı ve işitme cihazına yönelik bilgi düzeylerinin ve tutumlarının, İE'li bireylerin özelliklerinden farklı olduğu yönünde oluşturulmuştur.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Çalışma 18-50 yaş arasında 254 Nİ (120 erkek, 134 kadın) ve 126 İE (45 erkek, 81 kadın) katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Nİ grup İşitme Engeli Ölçeği-

Erişkin'den (İEÖ-E) 0-8 puan arası alan katılımcılardan, İE grubu ise 9 ve üzeri puan alan katılımcılardan oluşturulmuştur.

Anket formları elektronik olarak hazırlanmıştır. Anketler Nİ ve İE'li bireylere sosyal medya (sosyal gruplar, işitme cihaz dernekleri gibi) üzerinden ulaştırılmıştır. Çalışma, Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu tarafından 28.04.2021 tarihinde E-94603339-604.01.02-29898 etik kurul kararı ile onaylanmıştır. Çalışma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılmıştır. Elektronik anket formunda "Bu çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul ediyorum" seçeneğini işaretleyerek onam veren kişiler çalışmaya dâhil edilmiştir.

Bu çalışma, Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu tarafından 28 Nisan 2021 tarihinde onaylanmış (Proje no: KA21/224) ve Başkent Üniversitesi Araştırma Fonunca desteklenmiştir.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

İşitme Kaybına ve İşitme Cihazına Yönelik Bilgi Düzeyi ve Tutum Anketi

Çalışmanın ilk aşamasında, İK-İC-BDTA alt bölümleri ve bu bölümler içinde yer alması gereken oluşturulmuştur. Bu amaçla işitme kayıplı kişilerin, işitme kaybı ve işitme cihazı ile yaşadığı problemler ve engelliliğe karşı olan tutumlar hakkında kapsamlı bir literatür çalışması yapılmıştır. Ayrıca 2016-2017 akademik dönemi içinde Başkent Üniversitesi Odyoloji Bölümü 2. sınıf öğrencileri ile birlikte konuya yönelik açık uçlu sorulardan oluşan toplam 47 maddelik form hazırlanmıştır. Formdaki sorular farklı çevrelerde yaşayan Nİ'li bireylere sorulmuş ve bireylerin konu hakkındaki bilgi, görüş ve düşünceleri alınmıştır. Bu veriler literatür ile birleştirilerek, anket alt grupları belirlenmiştir. Konu ile ilgisiz olan ve birbirine benzeyen maddeler elenmiştir. Maddeler alanında uzman 3 odyolog tarafından -gerekli, gereksiz ve yararlı ancak gerekli değil- şeklinde değerlendirilmiş ve alt gruplara göre ayrılmıştır. Anketin son hâli 5 alt grupta toplam 83 soru maddesinden oluşturulmuştur:

A. İşitme kaybına yönelik bilgi düzeyi (14 madde),

B. İşitme cihazı hakkında bilgi düzeyi (14 madde),

C. İşitme kaybı ve işitme kayıplı bireye yönelik tutumlar (17 madde),

D. İşitme cihazı kullanımı ve işitme cihazı kullanan bireye yönelik tutumlar (15 madde),

E. İşitme kaybının ve işitme cihazı kullanmanın benlik algısı üzerindeki etkileri (23 madde).

Anket “evet”, “bazen” ve “hayır” cevap seçeneklerini içeren 3’lü Likert öz değerlendirmeye dayalıdır. Anket sorularının anlaşılabilirliğini değerlendirmek için Başkent Üniversitesi akademik ve idari personeli arasından rastgele seçilen 10 katılımcı ile ön çalışma yapılmıştır. Araştırmanın türü kesitsel olup, araştırma deseni gruplar arası betimsel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Bir katılımcının tüm soru maddelerini doldurma süresi ortalama 20 dk olarak tespit edilmiştir.

İEÖ-E Türkçe Tarama Formu

İEÖ-E tarama formunun Türkçe psikometrik incelemesi 2020 yılında yapılmıştır.⁸ Ölçek toplam puanı 0 ile 100 arasında değişmektedir. Katılımcıların ölçekten aldığı puan arttıkça, işitme kaybı düzeyine bağlı olarak sahip oldukları engel düzeyi de artmaktadır. Toplam ölçek puanı 0-8 arasında engel yok-düzye 1; 0-24 arasında hafif-orta derecede engel-düzye 2; ≥ 26 belirgin engel-düzye 3 olarak değerlendirilmektedir.

İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Çalışmanın analizleri, SPSS 25. 0 (IBM Corp, Armonk, NY, ABD) sürümünde gerçekleştirilmiştir. Nİ ve İE’li bireylerin işitme kaybı ve işitme cihazına yönelik bilgi düzeyi ve tutumları arasındaki ilişki Pearson ki-kare testi ile incelenmiştir, madde bazında cevap yüzdeleri oranları verilmiştir. İstatistiksel anlamlılık için $p < 0,05$ kabul edilmiştir.

BULGULAR

Çalışmaya, 18-65 yaş arasında %52,8’i kadın (n=134), %47,2’si erkek (n=120) toplam 254 Nİ’li kişi (31,07±9,72 yaş) ve %64,3’ü (n=81) kadın, %35,7’si (n=45) erkek toplam 126 İE’li kişi (31,99±10,21 yaş) katılmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri [Tablo 1](#)’de gösterilmiştir.

TABLO 1: Normal işiten ve işitme engeli olan bireylere ilişkin demografik bilgiler.

	Normal işiten bireyler (n=254)	İşitme engeli olan bireyler (n=126)
Eğitim durumu		
İlköğretim	26 (%10,2)	11 (%8,7)
Lise	44 (%17,3)	24 (%19)
Üniversite	164 (%64,6)	78 (%61,9)
Yüksek lisans-doktora	20 (%7,9)	13 (%10,3)
İşitme engeli tanıdığı olma durumu		
Evet	112 (%44,1)	76 (%60,3)
Hayır	142 (%55,9)	50 (%39,7)
İşitme cihazı kullanan tanıdığı olma durumu		
Evet	97 (%38,2)	63 (%50)
Hayır	157 (%61,8)	63 (%50)

Nİ ve İE gruplar arasında İK-İC-BDTA’dan elde edilen veriler Pearson ki-kare testi ile değerlendirilmiştir ([Tablo 2](#)). İstatistiksel sonuçlar işitme kaybına yönelik bilgi düzeyi (A) alt grubunda A1, A2, A3, A4, A6, A8 maddelerinde, işitme cihazı hakkında bilgi düzeyi (B) alt grubunda B3, B4, B7 maddelerinde 2 grup arasında anlamlı fark olduğunu göstermiştir ($p < 0,05$). Tutum ve inançlar açısından ise işitme kaybı ve işitme kayıplı bireye yönelik tutumlar (C) alt grubunda C3, C7, C11 maddelerinde, işitme cihazı kullanmaya ve işitme cihazı kullanan bireye yönelik tutumlar (D) alt grubunda D2, D3, D5, D6, D9 maddelerinde gruplar arasında istatistiksel anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). İşitme kaybının ve işitme cihazı kullanımının benlik algısı üzerindeki etkileri (E) alt grubunda da E1, E2, E3, E5, E7, E12, E13, E16, E18, E19, E20, E21 maddelerinde gruplar arasında istatistiksel anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Nİ ve İE gruplar arasında istatistiksel anlamlı fark çıkan maddelere verilen cevap yüzdeleri [Tablo 3](#)’te; gruplar arasında istatistiksel anlamlı farkın görülmediği madde yüzdeleri [Tablo 4](#)’te gösterilmiştir.

TARTIŞMA

Bu çalışma, ülkemizde Nİ ve İE’li bireylerde işitme kaybı ve işitme cihaz kullanımına yönelik bilgi dü-

TABLO 2: Normal işiten ve işitme engeli olan bireylerin işitme kaybı ve işitme cihazına yönelik bilgi düzeyi ve tutumlarının Pearson ki-kare istatistiksel analizi.

A. İşitme kaybına yönelik bilgi düzeyi	İstatistiksel analiz
A1. İşitme kaybı konuşmayı anlama becerisini etkiler mi?	$\chi^2_{(2)}=10,981$ p=0,004**
A2. Bebek ve çocuklarda işitme kaybının olması, onların dil gelişimini etkiler mi?	$\chi^2_{(2)}=6,566$ p=0,038*
A3. Kulaklıkla yüksek sesle müzik dinlemek işitme kaybına sebep olur mu?	$\chi^2_{(2)}=7,597$ p=0,022*
A4. İşitme kayıplı kişiler işaret dili öğrenmeli midir?	$\chi^2_{(2)}=6,118$ p=0,047*
A5. Gürültülü işlerde çalışmak işitme kaybına sebep olur mu?	$\chi^2_{(2)}=1,844$ p=0,398
A6. Yaşlandııkça işitme problemi yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?	$\chi^2_{(2)}=14,875$ p=0,001***
A7. Sınıf ortamları işitme kayıplı bir çocuk için uygun mudur?	$\chi^2_{(2)}=1,075$ p=0,584
A8. İşitme kaybı bunamayı artırır mı?	$\chi^2_{(2)}=10,869$ p=0,004**
A9. İşitme cihazını sadece yaşlılar mı takar?	$\chi^2_{(2)}=2,088$ p=0,352
A10. İşitme kaybı yaşlılığın doğal bir sonucu mudur?	$\chi^2_{(2)}=0,254$ p=0,881
A11. İşitme kaybı çok az olsa bile doktora gitmek gerekir mi?	$\chi^2_{(2)}=4,666$ p=0,097
A12. Yaşlılık döneminde görülen işitme kaybı için doktora gitmek gerekir mi?	$\chi^2_{(2)}=4,187$ p=0,123
A13. Akraba evliliği, çocuğun işitme kayıplı doğmasına neden olur mu?	$\chi^2_{(2)}=2,055$ p=0,358
A14. İşitme kaybı zekâ problemine sebep olur mu?	$\chi^2_{(2)}=5,798$ p=0,055
B. İşitme cihazı hakkında bilgi düzeyi	İstatistiksel analiz
B1. İşitme cihazı kullanmak aile ekonomisine zarar verir mi?	$\chi^2_{(2)}=3,106$ p=0,212
B2. İşitme cihazları hakkında bilgi sahibi misiniz?	$\chi^2_{(2)}=3,062$ p=0,216
B3. İşitme cihazı kullanmak konuşulanları anlamayı kolaylaştırır mı?	$\chi^2_{(2)}=8,530$ p=0,014*
B4. Gürültülü ortamlarda işitme cihazı kullanmak gürültüden rahatsız olmaya sebep olur mu?	$\chi^2_{(2)}=6,277$ p=0,043*
B5. İşitme kayıplı çocuklar, işitme cihazı kullanmazsa okul başarısı düşer mi?	$\chi^2_{(2)}=5,342$ p=0,069
B6. İşitme cihazı kullanmaya başlarken psikolojik destek almak gerekli midir?	$\chi^2_{(2)}=0,953$ p=0,621
B7. İşitme cihazları pahalı mıdır?	$\chi^2_{(2)}=7,983$ p=0,018*
B8. İşitme cihazı kullanmak işitme kaybını tedavi eder mi?	$\chi^2_{(2)}=5,006$ p=0,082
B9. İşitme cihazı ile telefonda konuşmak zor mudur?	$\chi^2_{(2)}=0,089$ p=0,956
B10. İşitme cihazı kullanmak, cep telefonunuzun çalışmasına engel olur mu?	$\chi^2_{(2)}=1,139$ p=0,566
B11. İşitme cihazı kullanmak duymayı tembelleştirir mi?	$\chi^2_{(2)}=2,038$ p=0,361
B12. İşitme cihazı kullanmak işitme kaybının ilerlemesini engeller.	$\chi^2_{(2)}=0,158$ p=0,924
B13. İşitme cihazı kullanmak, işitme kayıplı kişiyi trafikte tehlikelerden korur mu?	$\chi^2_{(2)}=2,765$ p=0,251
B14. İşitme cihazı ile müzik dinleyebilir misiniz?	$\chi^2_{(2)}=5,563$ p=0,062
*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001.	
C. İşitme kaybı ve işitme kayıplı bireye yönelik tutumlar	İstatistiksel analiz
C1. İşitme kayıplı bir yakınınız olsa, işitme kaybı nedeniyle yapmakta zorlandığı şeyler sizi sinirlendirir mi?	$\chi^2_{(2)}=1,594$ p=0,451
C2. İş yerinde işitme kayıplı biri ile çalışmak sizi rahatsız eder mi?	$\chi^2_{(2)}=0,876$ p=0,645
C3. İşitme kayıplı biri söylediklerinizi anlamazsa ona öfkelenir misiniz?	$\chi^2_{(2)}=6,286$ p=0,043*
C4. İşitme kaybı olan biri sosyal faaliyetlere katılır mı?	$\chi^2_{(2)}=0,156$ p=0,925
C5. İşitme kayıplı biri ile arkadaş olur musunuz?	$\chi^2_{(2)}=2,951$ p=0,229
C6. İşitme kayıplı biri ile evlenir misiniz?	$\chi^2_{(2)}=0,158$ p=0,924
C7. İşitme kaybınız olsa, iş performansınız düşer mi?	$\chi^2_{(2)}=12,496$ p=0,002**
C8. Yönetici olsanız, işitme kayıplı birini işe alırsınız mı?	$\chi^2_{(2)}=4,424$ p=0,110
C9. İşitme kaybı olan biri ile duygusal bir ilişki yaşar mısınız?	$\chi^2_{(2)}=0,383$ p=0,826
C10. İşitme kayıplı kişilerin beceriksiz olduğunu düşünür müsünüz?	$\chi^2_{(2)}=1,232$ p=0,540
C11. İşitme kayıplı çocuğa sahip olmak aile düzenini olumsuz etkiler mi?	$\chi^2_{(2)}=10,069$ p=0,007**
C12. İşitme kaybı nedeni ile intihar etmeyi düşünen insanları haklı bulur musunuz?	$\chi^2_{(2)}=5,283$ p=0,071
C13. İşitme kayıplı bireyler iş hayatında başarılı olabilir mi?	$\chi^2_{(2)}=0,874$ p=0,646
C14. İşitme kayıplı bireylere karşı acıma hissi duyar mısınız?	$\chi^2_{(2)}=0,136$ p=0,934
C15. İşitme kayıplı komşunuzun televizyonun sesini çok açması sizi rahatsız eder mi?	$\chi^2_{(2)}=3,190$ p=0,203
C16. Televizyonun sesini çok açan işitme kayıplı komşunuzu uyarır mısınız?	$\chi^2_{(2)}=0,486$ p=0,784
C17. İşitme kayıplı biri ile çalışırsanız, ona mesleki iş konusunda yardımcı olur musunuz?	$\chi^2_{(2)}=3,294$ p=0,193

devam →

TABLO 2: Normal işiten ve işitme engeli olan bireylerin işitme kaybı ve işitme cihazına yönelik bilgi düzeyi ve tutumlarının Pearson ki-kare istatistiksel analizi (devamı).

D. İşitme cihazı kullanmaya ve işitme cihazı kullanan bireye yönelik tutumlar	İstatistiksel analiz
D1. Ailenizde işitme kayıplı birey olsa, işitme cihazı kullanmasını destekler misiniz?	$\chi^2_{(2)}=3,887$ p=0,143
D2. İşitme kaybınız olsa, işitme cihazı kullanmak ister misiniz?	$\chi^2_{(2)}=8,623$ p=0,013*
D3. İşitme cihaz fiyatlarının yüksek olduğunu düşünüyor musunuz?	$\chi^2_{(2)}=8,512$ p=0,014*
D4. İşitme cihazı kullanan birisinin cihazının dışardan görünmesi önemli midir?	$\chi^2_{(2)}=3,709$ p=0,157
D5. İşitme cihazı kullansaydınız, saklama gereği hisseder miydiniz?	$\chi^2_{(2)}=17,881$ p<0,001***
D6. İşitme cihazı görsel olarak rahatsız edici midir?	$\chi^2_{(2)}=10,116$ p=0,006**
D7. İşitme kaybınız olsa, işitme cihazı kullanmayı düşünür müsünüz?	$\chi^2_{(2)}=1,095$ p=0,578
D8. İşitme cihazı kullanan bireylerle yüksek sesle konuşmak gerekir mi?	$\chi^2_{(2)}=2,121$ p=0,346
D9. İşitme cihazı kullanmak, toplumda gözlük takmak gibi normal karşılanır mı?	$\chi^2_{(2)}=7,697$ p=0,021*
D10. İşitme kaybınız olsa, işitme cihazını estetik olmadığı için kullanmaktan kaçınır mısınız?	$\chi^2_{(2)}=0,098$ p=0,952
D11. İşitme cihazı kullanmak zor mudur?	$\chi^2_{(2)}=0,909$ p=0,635
D12. İşitme cihazının, işitme kaybının bir çözümü olduğunu bilmek sizi rahatlatır mı?	$\chi^2_{(2)}=1,093$ p=0,579
D13. İşitme cihazı kullanan kişilerin, işitme cihazlarını saklamaları sizce yanlış mıdır?	$\chi^2_{(2)}=3,851$ p=0,146
D14. İşitme cihazı kullanan çocuklar, normal işitmeye sahip çocuklarla aynı sınıfta olmalı mıdır?	$\chi^2_{(2)}=1,926$ p=0,382
D15. İşitme kayıplı kişilere iş istihdamı yaratılmalı mıdır?	$\chi^2_{(2)}=0,485$ p=0,785
*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001.	
E. İşitme kaybının ve işitme cihazı kullanmanın benlik algısı üzerindeki etkileri	İstatistiksel analiz
E1. İşitme cihazı kullanmak, kendinizi yaşlı hissettirir mi?	$\chi^2_{(2)}=7,266$ p=0,026*
E2. İşitme kaybınızın olması kendinizi yetersiz hissettirir mi?	$\chi^2_{(2)}=19,856$ p<0,001***
E3. İşitme cihazı kullanırsanız, başkalarının cihazınızı görmesi sizi endişelendirir mi?	$\chi^2_{(2)}=7,466$ p=0,024*
E4. İşitme kaybınız olsa, diğer insanların bunun hakkında yorum yapması sizi üzer mi?	$\chi^2_{(2)}=1,920$ p=0,383
E5. İşitme kaybınız olsa, sosyal ortamlardan dışlanacağınıza düşünür müsünüz?	$\chi^2_{(2)}=8,737$ p=0,013*
E6. Yaşlandığınızda işitme cihazı kullanmak kendinizi genç hissettirir mi?	$\chi^2_{(2)}=2,446$ p=0,294
E7. İşitme kaybınız olsa, çevrenizdeki kişilerin bunu bilmesi sizi rahatsız eder mi?	$\chi^2_{(2)}=8,560$ p=0,014*
E8. İşitme kaybınızın olması, arkadaşlarınızla görüşmenize engel olur mu?	$\chi^2_{(2)}=1,049$ p=0,592
E9. İşitme kaybınızın olması, sosyal aktivitelere katılımınızı etkiler mi?	$\chi^2_{(2)}=2,451$ p=0,294
E10. İşitme cihazı kullanmak sizi karamsar hâle getirir mi?	$\chi^2_{(2)}=2,369$ p=0,306
E11. İşitme cihazı kullanmanız, hayattan zevk almanızı engeller mi?	$\chi^2_{(2)}=1,736$ p=0,420
E12. İşitme kaybınız olsa, kalabalık ortamlarda işaret dili kullanmak utanmanıza sebep olur mu?	$\chi^2_{(2)}=6,171$ p=0,046*
E13. İşitme cihazı kullanıyor olsanız, karşı cins tarafından beğenilmeyeceğinizi düşünür müsünüz?	$\chi^2_{(2)}=7,415$ p=0,025*
E14. İşitme kayıplı çocuğa sahip olmak sizi utandırır mı?	$\chi^2_{(2)}=3,703$ p=0,157
E15. İşitme kaybınız olsa, ailenizin size destek olmasına ihtiyaç duyar mısınız?	$\chi^2_{(2)}=4,273$ p=0,118
E16. İşitme kaybınız olsa, insanların size acıyacağını düşünür müsünüz?	$\chi^2_{(2)}=8,378$ p=0,015*
E17. İşitme kaybınız olsa, başkalarının sizinle alay edeceğini düşünür müsünüz?	$\chi^2_{(2)}=5,747$ p=0,057
E18. İşitme cihazı kullanmak, kendinize olan güveninizi azaltır mı?	$\chi^2_{(2)}=10,647$ p=0,005**
E19. İşitme cihazı kullanmak kendinizi yetersiz hissettirir mi?	$\chi^2_{(2)}=8,119$ p=0,017*
E20. Sürekli işitme cihazı kullanmak sizi üzer mi?	$\chi^2_{(2)}=16,983$ p<0,001***
E21. İşitme kaybınız olsa çalıştığınız iş yerinden çıkartılacağınıza düşünür müsünüz?	$\chi^2_{(2)}=13,627$ p=0,001***
E22. Eşiniz/sevgiliniz istemezse işitme cihazı kullanmaktan vazgeçer misiniz?	$\chi^2_{(2)}=1,630$ p=0,443
E23. İşitme cihazı kullanmak sizi utandırır mı?	$\chi^2_{(2)}=5,543$ p=0,063
*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001	

zeyi ve tutumların incelendiği ilk çalışmadır. İC-İK-BDTA bireysel, kültürel ve toplumsal özellikler göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Bu çalışmada toplanan büyük miktarda veri nedeniyle Nİ ve İE gruplar

arasındaki istatistiksel anlamlı bulgulara ek olarak bilimsel ve toplumsal önemi olup istatistiksel anlamlı fark elde edilmeyen veriler de tartışmaya dâhil edilmiştir.

TABLO 3: Normal işiten ve işitme engeli olan gruplar arasında işitme kaybı ve işitme cihazına yönelik bilgi düzeyi ve tutum anketi istatistiksel analiz sonuçlarına göre anlamlı fark çıkan maddelere verilen cevap yüzdeleri.

	İşitme engeli olan bireyler (n=126)			Normal işiten bireyler (n=254)		
	Evet	Hayır	Bazen	Evet	Hayır	Bazen
A1	100 (%79,4)	8 (%6,3)	18 (%14,3)	162 (%63,8)	42 (%16,5)	50 (%19,7)
A2	111 (%88,1)	6 (%4,8)	9 (%7,1)	196 (%77,2)	26 (%10,2)	32 (%12,6)
A3	91 (%72,2)	9 (%7,1)	26 (%20,6)	147 (%57,9)	32 (%12,6)	75 (%29,5)
A4	83 (%65,9)	11 (%8,7)	32 (%25,4)	183 (%72)	32 (%12,6)	39 (%15,4)
A6	83 (%65,9)	9 (%7,1)	34 (%27)	117 (%46,1)	44 (%17,3)	93 (%36,6)
A8	58 (%46)	39 (%31)	29 (%23)	74 (%29,1)	110 (%43,3)	70 (%27,6)
B3	107 (%84,9)	2 (%1,6)	17 (%13,5)	212 (%83,5)	21 (%8,3)	21 (%8,3)
B4	42 (%33,3)	27 (%21,4)	57 (%45,2)	69 (%27,2)	86 (%33,9)	99 (%39)
B7	87 (%69)	10 (%7,9)	29 (%23)	137 (%53,9)	32 (%12,6)	85 (%33,5)
C3	5 (%4)	104 (%82,5)	17 (%13,5)	11 (%4,3)	228 (%89,8)	15 (%5,9)
C7	59 (%46,8)	22 (%17,5)	45 (%35,7)	77 (%30,3)	79 (%31,1)	98 (%38,6)
C11	11 (%8,7)	67 (%53,2)	48 (%38,1)	13 (%5,1)	177 (%69,7)	64 (%25,2)
D2	112 (%88,9)	1 (%0,8)	13 (%10,3)	231 (%90,9)	12 (%4,7)	11 (%4,3)
D3	87 (%69)	5 (%4)	34 (%27)	165 (%65)	34 (%13,4)	55 (%21,7)
D5	41 (%32,5)	56 (%44,4)	29 (%23)	38 (%15)	161 (%63,4)	55 (%21,7)
D6	20 (%15,9)	67 (%53,2)	39 (%31)	24 (%9,4)	177 (%69,7)	53 (%20,9)
D9	62 (%49,2)	20 (%15,9)	44 (%34,9)	137 (%53,9)	60 (%23,6)	57 (%22,4)
E1	17 (%13,5)	82 (%65,1)	27 (%21,4)	23 (%9,1)	198 (%78)	33 (%13)
E2	30 (%23,8)	40 (%31,7)	56 (%44,4)	30 (%11,8)	139 (%54,7)	85 (%33,5)
E3	16 (%12,7)	67 (%53,2)	43 (%34,1)	18 (%7,1)	170 (%66,9)	66 (%26)
E5	19 (%15,1)	51 (%40,5)	56 (%44,4)	32 (%12,6)	143 (%56,3)	79 (%31,1)
E7	14 (%11,1)	76 (%60,3)	36 (%28,6)	16 (%6,3)	190 (%74,8)	48 (%18,9)
E12	13 (%10,3)	79 (%62,7)	34 (%27)	14 (%5,5)	189 (%74,4)	51 (%20,1)
E13	27 (%21,4)	41 (%32,5)	58 (%46)	35 (%13,8)	117 (%46,1)	102 (%40,2)
E16	26 (%20,6)	37 (%29,4)	63 (%50)	46 (%18,1)	113 (%44,5)	95 (%37,4)
E18	22 (%17,5)	57 (%45,2)	47 (%37,3)	19 (%7,5)	148 (%58,3)	87 (%34,3)
E19	19 (%15,1)	58 (%46)	49 (%38,9)	22 (%8,7)	154 (%60,6)	78 (%30,7)
E20	46 (%36,5)	32 (%25,4)	48 (%38,1)	50 (%19,7)	111 (%43,7)	93 (%36,6)
E21	33 (%26,2)	33 (%26,2)	60 (%47,6)	53 (%20,9)	116 (%45,7)	85 (%33,5)

İŞİTME KAYBINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYİ

Çalışmamızda anket A alt grubu maddeleri işitme kaybına sebep olabilecek faktörler hakkında katılımcıların bilgi düzeylerini araştırmaya yönelik hazırlanmıştır. Özellikle gürültü, kulaklıkla yüksek şiddet seviyesinde müzik dinlemek, yaş ve akraba evliliği gibi işitme kaybı etiolojisi ile ilgili olan faktörler üzerinde durulmuştur. Literatür çalışmalarında, yüksek şiddet seviyesinde gürültünün işitme kaybına sebep olduğu, işitme kaybının yaş ile beraber arttığı, çocukluk döneminde görülen işitme kayıplarında annelerin orta ve daha üst seviyede bilgili oldukları rapor edilmiştir.⁹⁻¹¹

Çalışmamızda, yukarıdaki araştırmalarla uyumlu olarak “A5: *Gürültülü yerlerde çalışmanın işitme kaybına neden olduğu*” bilgisine %73,8 Nİ, %68,9 İE katılımcı “evet” cevabını vermiştir. Bu madde için katılımcı grupları arasında istatistiksel anlamlı fark elde edilmemiştir ($p>0,05$). “A3: *Kulaklıkla yüksek şiddet seviyesinde müzik dinlemek işitme kaybına sebep olur mu?*” sorusuna her iki katılımcı grubunda da yüksek oranda “evet” cevabı verilmiştir (%57,9 Nİ; %72,2 İE). Ancak bu maddenin istatistiksel analizi gruplar arasında anlamlı fark olduğunu göstermiştir ($p=0,022$). Bu fark Nİ’li bireyler de İE’li bireylere göre kulaklıkla yüksek şiddet seviyesinde

TABLO 4: Normal işiten ve işitme engeli olan gruplar arasında alt grup madde sayısına göre istatistiksel anlamlı fark elde edilmeme oranı.

Alt grup	Toplam madde sayısı (n)	Gruplar arası fark olmayan madde sayısı (n)	Gruplar arası fark olmayan madde sayısı yüzdesi (%)
A	14	8	57,14
B	14	11	78,57
C	17	14	82,35
D	15	10	66,66
E	23	11	47,826

müzik dinleme ve işitme kaybı arasındaki ilişkiyi daha az bildiklerini göstermektedir. Bu sonuç kulaklıkla yüksek şiddet seviyesinde müzik dinleme alışkanlığının gençler ve erişkinler arasında yaygın olduğunu ve işitme problemlerine yol açtığını gösteren çalışmalarla uyumludur.¹²⁻¹⁴

İşitme kaybının önemli sebeplerinden biri olarak yaş faktörüne ait maddeler de incelenmiştir. “A6: Yaşlandıkça işitme problemi yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?” sorusu için %46,1 Nİ ve %65,9 İE birey “evet” cevabını vermiştir. Bu madde ile bağlantılı olan “A8: İşitme kaybı bunamayı artırır mı?” sorusu için “evet” oranları %29,1 (Nİ); %46,0 (İE) olarak elde edilmiştir. Hem Madde A6’da hem de Madde A8’de gruplar arası istatistiksel anlamlı fark elde edilmiştir (sırasıyla p=0,001, p=0,004). “Evet” cevap oranlarının her iki soru maddesi için göreceli düşük olması ve İE grup lehine istatistiksel anlamlı fark elde edilmesi yaşlılık döneminde işitme kaybı ve demans problemleri arasındaki ilişkinin özellikle Nİ’li bireyler tarafından yeteri kadar bilinmediğinin bir göstergesi sayılabilir.

Akraba evliliğinin yüksek oranda görüldüğü toplumlarda konjenital işitme kaybı prevalansı da oldukça yüksektir.¹⁵ Çalışmamızda “A13: Akraba evliliği, çocuğun işitme kaybı doğmasına sebep olur mu?” sorusuna her iki grupta da “evet” cevabı verme oranı oldukça düşüktür. Ayrıca bu madde için gruplar arasında istatistiksel anlamlı fark bulunmamıştır (p>0,05). Bu bulgular, katılımcıların akraba evliliği ve konjenital işitme kaybı arasındaki ilişkiyi yeteri kadar bilmediği şeklinde değerlendirilmiştir.

Anket A alt grubunda Nİ ve İE gruplar arası istatistiksel anlamlı fark olmayan madde sayısı yüzdesi (%57,14) grupların benzer oranda işitme kaybına yö-

nelik bilgi düzeyine sahip olduğunu düşündürmüştür (Tablo 4).

İŞİTME CİHAZI HAKKINDA BİLGİ DÜZEYİ

Anket B alt grup maddeleri katılımcıların işitme cihazı hakkında bilgi düzeylerini değerlendirmeye yöneliktir. Bu kapsamda işitme cihazının maliyeti, cihazın konuşmayı anlama performansı üzerindeki etkisi, cihazın hangi amaçla kullanıldığı, cihaz kullanımının telefon-müzik gibi dinleme durumlarında zor olup olmadığı hakkında soru maddeleri oluşturulmuştur.

İşitme cihazı kullanımının reddedilmesinde, işitme cihazı fiyatlandırma politikasının önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. Düşük gelir seviyesine sahip ülkelerde olduğu gibi cihaz ve cihazlı rehabilitasyon hizmetleri bedelinin kısmen veya tamamının devlet tarafından karşılandığı yüksek gelir seviyesine sahip ülkelerde de cihaz kullanım oranlarının düşük olduğu tespit edilmiştir.¹⁶ Bu çalışmada da gruplar arasında istatistiksel anlamlı farkın elde edildiği “B7: İşitme cihazı pahalı mıdır?” sorusuna Nİ ve İE gruplarda yüksek oranda “evet” cevabı verilmiştir (sırasıyla %53,9 ve %69,0; p=0,018). Ancak “B1: İşitme cihazı kullanmak aile ekonomisine zarar verir mi?” sorusuna Nİ ve İE gruplar sırasıyla %21,7 ve %26,2 oranında “evet” cevabı vermişlerdir. Bu bulgular katılımcılara göre işitme cihazının pahalı olduğunu ancak sağlık açısından kullanılması zorunlu hâllerde aile ekonomisine zararının düşük düzeyde olduğunu göstermektedir.

Çalışmamızda her iki gruptaki katılımcılar ayrıca işitme cihazı ile telefonda konuşmanın zor olmadığını, cihazın cep telefonun çalışmasına engel olmayacağını, trafikte tehlikelere karşı koruyucu ol-

duğunu, cihaz ile müzik dinlenebileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca tüm katılımcılar cihaz kullanmayan işitme kayıplı çocuğun okul başarısının düşeceğini, cihazın konuşmayı anlama performansını artıracığını, işitme cihazının işitme kaybını tedavi etmeyeceğini büyük oranda belirtmişlerdir.

B alt grubundan elde edilen cevaplar ve gruplar arası istatistiksel anlamlı fark olmayan madde sayısı yüzdesi (%78,57) işitme cihazı hakkında toplumsal bilgi düzeyinin gruplar arası benzer olduğunu ve tüm katılımcıların orta ve daha yüksek seviyede işitme cihazı hakkında bilgiye sahip olduğunu düşündürmüştür (Tablo 4).

İŞİTME KAYBI VE İŞİTME KAYIPLI BİREYE YÖNELİK TUTUMLAR

C alt grubundaki sorularla günlük-akademik-sosyal yaşamda ve iş hayatında işitme kayıplı bireylere yönelik tutumların incelenmesi amaçlanmıştır. “C3: İşitme kayıplı biri söylediklerinizi anlamazsa ona öfkelenir misiniz?” sorusuna tüm katılımcılar yüksek oranda “hayır” cevabı (Nİ %87,45; İE %82,5) vermiştir. Bu bulgu, İE olan bireye tüm katılımcıların olumlu bir tutum gösterdiğini düşündürmüştür. “C7: İşitme kaybınız olsa, iş performansınız düşer mi?” sorusuna “evet” cevabı %30,3 (Nİ) ve %46,8 (İE) oranında “bazen” cevabı sırasıyla %38 ve %35,7 oranında verilmiştir. Kararsızlık cevabı yaşayan katılımcılar ile birlikte değerlendirildiğinde katılımcı cevapları işitme kaybının iş performansında düşüşe sebep olan bir faktör olarak değerlendirildiğini göstermiştir. Ayrıca bu maddede gruplar arasında elde edilen istatistiksel anlamlı fark ($p=0,002$) Nİ bireylerin işitme kaybı durumunda, iş performansında daha fazla düşüş beklediğini desteklemiştir. Her ne kadar araştırmalar aksini söylese de bu çalışmada, “C11: İşitme kayıplı bir çocuğa sahip olmak aile düzenini olumsuz etkiler mi?” sorusuna yüksek oranda “hayır” (Nİ: %69,7; İE: %53,2) cevabı verilmiştir.¹⁷ Bu bulgu, katılımcıların işitme kaybının aile ve sosyal yaşam üzerindeki olumsuz etkileri hakkında düşük düzeyde farkındalığa sahip olduğunu göstermiştir. Ancak bu madde için 2 grup arasında istatistiksel anlamlı fark elde edilmesi ($p=0,007$) bir olguya yönelik daha olumlu bir düşünce ve tutum sergilendiğini ancak işitme kaybına sahip olduğunda bu olumlu

düşünce ve tutumların daha negatif hâle geldiğini düşündürmüştür. Bu bulgu, düşünce-tutum ve davranışa dönüşme kavramları arasındaki uyumsuzluk kavramı olarak tartışılmaktadır.¹⁸

İşitme kayıplı-engeli olan bireye karşı en olumsuz tutumların duygusal ilişki ve evliliğe yönelik sorularda belirgin elde edilmiştir. Genel olarak yüksek oranda işitme kayıplı biri ile arkadaş olunabileceği belirtilirken (ortalama oran %91,8), “C6: İşitme kayıplı biri ile evlenir misiniz?” sorusuna ortalama %67,1 oranında “evet” cevabı verilmiştir. Benzer şekilde “C9: İşitme kaybı olan biri ile duygusal bir ilişki yaşar mısınız?” sorusuna her iki grupta ortalama %65,5 oranında “evet” cevabı verilmiştir.

Genel olarak katılımcılar, işitme kayıplı bireylerin iş yaşamında başarılı olacağını, işitme kayıplı biri ile çalışmanın kendilerini rahatsız etmeyeceğini, yönetici olarak işitme kaybı olan birini işe alabileceğini, işitme kaybı olan birinin beceriksiz olmadığını, televizyon sesini çok açan işitme kaybı olan bireye karşı daha toleranslı davranılacağını belirtmişlerdir. Bu maddelere verilen cevaplar işitme kaybı-engeli olan bireye yönelik katılımcıların daha olumlu tutum sergilendiğini göstermiştir. Ayrıca gruplar arası fark olmayan madde sayısı yüzdesinin yüksek olması (%82,35) İE’li bireye tüm katılımcıların benzer şekilde tutum gösterdiğini de düşündürmüştür (Tablo 4).

İŞİTME CİHAZ KULLANIMINA VE İŞİTME CİHAZI KULLANAN BİREYE YÖNELİK TUTUMLAR

D alt grubunda işitme cihaz kullanımına yönelik estetik kaygılar, aile desteği, işitme kayıplı bireye sağlanması gereken olanaklar gibi psikososyal faktörler incelenmiştir. Estetik kaygılar ve toplumsal damga işitme cihaz kullanmayı reddetme sebepleri arasında önemli yer tutmaktadır.¹⁹ “D2: İşitme kaybınız olsa (varsa) cihaz kullanmak ister misiniz?” sorusuna yüksek oranda “evet” cevabı verilmiştir. Ancak bu maddede 2 grup arasında istatistiksel anlamlı farkın olması ($p=0,013$) İE katılımcıların cihaz kullanmaya daha az istekli olduğunu göstermiştir. Estetik kaygılara yönelik olarak tüm katılımcılar “D4: İşitme cihazı kullanan birisinin cihazının dışardan görünmesi önemli midir?” sorusuna “%51,8; “D5: İşitme cihazı kullansaydınız saklama gereği hisseder miydiniz?”

sorusuna %57,1 “D6: *İşitme cihazı görsel olarak rahatsız edici midir?*” sorusuna %64,2 “D9: *İşitme cihazı kullanmak toplumda gözlük takmak gibi normal karşılanır mı?*” sorusuna %52,4 oranında “hayır” cevabı verilmiştir. “Evet” cevap oranlarının düşük düzeyde olması cihaz kullanımına yönelik olumsuz tutumların oldukça yaygın olduğunu düşündürmüştür. Ayrıca Nİ ve İE olan grup arasında D5 ($p<0,001$), D6 ($p=0,006$) ve D9 ($p=0,021$) için istatistiksel anlamlı fark elde edilmiş, Nİ gruba göre İE olan grupta işitme cihaz estetiğine yönelik daha negatif tutum olduğu belirlenmiştir.

İşitme cihaz kullanımını reddetmenin başlıca diğer bir sebebi de kullanımının zor olduğuna yönelik tutumlardan kaynaklanmaktadır.²⁰ Bu ankette de “D11: *İşitme cihazı kullanmak zor mudur?*” sorusuna tüm katılımcılar ortalama %40 oranında “bazen”, %34,2 oranında “hayır” cevapları vermişlerdir. Elde edilen bu oranlar, katılımcıların işitme cihazı kullanımının zor olduğunu düşündüklerini göstermiştir.

İŞİTME KAYBININ VE İŞİTME CİHAZI KULLANMANIN BENLİK ALGISI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

E alt grubunda işitme kaybı ve işitme cihazı kullanımının benlik algısı üzerindeki etkileri incelenmiş ve tüm katılımcıların işitme problemleri ve buna bağlı konuların benlik algısı üzerinde olumsuz etki yarattığı görülmüştür. “E2: *İşitme kaybınızın olması kendinizi yetersiz hissettirir mi?*” sorusuna “hayır” cevabı (Nİ=%54,2; İE=%31,7) verilmiştir. İki grup verileri arasındaki istatistiksel fark da ($p<0,001$) işitme engeli olan bireylerin işitme kaybı nedeni ile daha negatif bir benlik algısına sahip olduğunu göstermiştir. “E5: *İşitme kaybınız olsa sosyal ortamlardan dışlanacağınızı düşünür müsünüz?*” sorusuna “hayır” cevabı Nİ=%56,3; İE=%40,5 oranlarında verilmiştir. İE olan grupta daha fazla olmak üzere ($p=0,013$) işitme kaybının sosyal ortam izolasyonuna sebep olabileceğine dair olumsuz görüş her iki grupta da oldukça belirgindir. Ayrıca “E13: *İşitme cihazı kullanma nedeni ile karşı cins tarafından beğenilmeceğini düşünen*” toplam katılımcı oranı %58,4; “E16: *İşitme kaybı nedeni ile diğerlerinin acıma hissi duyacağını*” belirten toplam katılımcı sayısı %60,5; “E18: *İşitme cihaz kullanmanın kişinin kendine olan güvenini azaltacağına*” dair görüş bildiren toplam ka-

tılımcı oranı %46,1 olarak belirlenmiştir. Bu 3 soru maddesine yönelik gruplar arası istatistiksel anlamlı fark (E13 $p=0,025$; E16 $p=0,015$; E18 $p=0,005$) İE olan bireylerin benlik algısının, Nİ’li bireylere göre işitme kaybı ve işitme cihaz kullanımından daha olumsuz yönde etkilendiğini göstermektedir.

“E17: *İşitme kaybı nedeni ile alay edileceğine*” toplam %50 “evet” cevabı; “E20: *Sürekli işitme cihaz kullanımının kişiyi üzeceğine*” toplam %39,2 “hayır” cevabı ve “E21: *İşitme kaybı nedeni ile iş yerinden çıkartılabileceğine*” toplam %39,2 “hayır” cevabı verilmesi hem Nİ hem de İE katılımcıların işitme kaybı ve cihaz kullanımının psikolojik olarak bireyi daha olumsuz etkilediğini de desteklemektedir. Bu maddelere verilen cevaplar arasındaki istatistiksel anlamlı fark (E20 $p<0,001$; E21 $p=0,001$) ve E alt grubunda gruplar arası fark olmayan madde sayısı yüzdesinin çok düşük olması (%47,82) Nİ gruba göre İE olan grubun benlik algısının işitme kaybı ve cihaz kullanımından daha olumsuz etkilendiğini de göstermektedir (Tablo 4).

Bu alt gruptaki tüm bulgular, işitme cihazı kullanımının reddedilmesinde fiziksel-psikolojik (duygusal, bilişsel, davranışsal) ve sosyal zorlukların benlik algısı üzerindeki olumsuz etkilerini detaylı bir şekilde ortaya çıkarmıştır.²¹

SONUÇ

Bu çalışma, ülkemizde Nİ ve İE olan bireylerin, işitme kaybı ve işitme cihazı kullanımına yönelik bilgi düzeylerini ve tutumlarını anket formu ile değerlendiren ilk çalışmadır. Çalışma sonuçları tamamen çalışmanın örnekleme göre yorumlanmıştır, toplumsal bir genelleme yapılmamıştır. Çalışma sonuçları işitme cihaz kullanımına yönelik bilgi düzeyi ve tutum ölçeğinin geliştirilmesinde de bir ön çalışma olarak kullanılacaktır. Ayrıca bu çalışmanın bir sonraki aşamasında, işitme cihazı kullanımı konusunda toplumsal ve kültürel düşünce, ihtiyaç ve tutumların belirlenmesi amacı ile ülke genelinde bir araştırmanın yapılması planlanmıştır.

Her ne kadar bu çalışmanın sonuçları çalışma örnekleme ile sınırlı olsa da bu çalışma, işitme cihazı kullanım oranlarının artırılmasına yönelik yapılması gereken adımlar hakkında ipucu sağlamaktadır.

İşitme cihazı kullanım oranının artırılması, doğası gereği cihaz kullanımına yönelik tıbbi, kültürel, sosyal ve psikolojik faktörlerin de dikkate alınması gereken politik bir konudur. İşitme kaybının yalnızca kişiler arası iletişim üzerinde değil, aynı zamanda sağlık, bağımsız hareket edebilme, iyi olma hâli, yaşam kalitesi ve günlük işlevler üzerinde de derin etkileri olabilmektedir. Ancak işitme cihaz kullanımına yönelik yapılacak tüm mütevazı müdahaleler işitme cihaz olanaklarına erişimi artıracaktır.

Toplumda işitme cihaz kullanım oranının artırılması ve işitme cihazı kullanımı ile ilgili sorunların en aza indirilmesi için devlet kurumları, işitme cihazı tavsiye eden sağlık çalışanları, cihaz tedarikçileri dâhil olacak şekilde ilgili tüm tarafların ortak paydada buluşması gereklidir. Bu kapsamda işitme cihazı tavsiyesi veren sağlık çalışanlarının daha iyi eğitim ve donanıma sahip olması sağlanmalıdır. İşitme cihaz merkezlerinde yapılan uygulamalar sıklıkla denetlenmelidir. İşitme cihazı kullanan tüm yaş gruplarına, devlet destekli işitsel rehabilitasyon ve psikolojik destek imkânları sağlayacak sağlık politikaları oluşturulmalıdır. Ayrıca Nİ'li bireylere yönelik kamu spotu gibi devlet destekli farkındalık çalışmaları yürütülmelidir.

Teşekkür

Araştırmacılar 2016-2017 akademik dönemi içinde Başkent Üniversitesi Odyoloji bölümü 2. Sınıf öğrencilerine soru maddelerinin hazırlanmasındaki katkılarından dolayı teşekkür eder.

Finansal Kaynak

Bu çalışma, Başkent Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Araştırma Kurulu tarafından onaylanmış (Proje no: KA21/224) ve Başkent Üniversitesi Araştırma Fonunca desteklenmiştir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Asuman Alnıaçık; **Tasarım:** Eda Çakmak, Asuman Alnıaçık; **Denetleme/Danışmanlık:** Asuman Alnıaçık; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Asuman Alnıaçık, Şükriye Erdoğan, Talha Yağız Alagözlü; **Analiz ve/veya Yorum:** Asuman Alnıaçık, Eda Çakmak; **Kaynak Taraması:** Asuman Alnıaçık, Şükriye Erdoğan, Talha Yağız Alagözlü; **Makalenin Yazımı:** Asuman Alnıaçık; **Eleştirel İnceleme:** Asuman Alnıaçık, Eda Çakmak; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Asuman Alnıaçık, Şükriye Erdoğan, Talha Yağız Alagözlü; **Malzemeler:** Asuman Alnıaçık, Şükriye Erdoğan, Talha Yağız Alagözlü.

KAYNAKLAR

- World Health Organization [Internet]. © 2021 WHO [Cited: 17/02/2022]. Global costs of unaddressed hearing loss and cost-effectiveness of interventions: a WHO report, 2017. Available from: [\[Link\]](#)
- Golub JS, Lin FR, Lustig LR, Lalwani AK. Prevalence of adult unilateral hearing loss and hearing aid use in the United States. *Laryngoscope*. 2018;128(7):1681-6. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
- Cienkowski KM, Pimentel V. The hearing aid 'effect' revisited in young adults. *Br J Audiol*. 2001;35(5):289-95. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
- Heidari P, Fatahi F, Hoseinabadi R, Rouhbakhsh N. The study of affecting factors on attitude toward hearing loss in hearing aid users and hearing aid non-users. *J. Mod. Rehabil*. 2019;13(2):97-104. [\[Crossref\]](#)
- Chien W, Lin FR. Prevalence of hearing aid use among older adults in the United States. *Arch Intern Med*. 2012;172(3):292-3. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#) [\[PMC\]](#)
- Didczuneit-Sandhop B, Józwiak K, Jolie M, Holdys J, Hauptmann M. Hearing loss among elderly people and access to hearing aids: a cross-sectional study from a rural area in Germany. *Eur Arch Otorhinolaryngol*. 2021;278(12):5093-8. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#) [\[PMC\]](#)
- Kırkım G, Şerbetçioğlu MB, Mutlu OB. Uluslararası işitme cihazları değerlendirme envanteri Türkçe versiyonu kullanılarak hastalardaki işitme cihazı memnuniyetinin değerlendirilmesi [Assessment of patient satisfaction for hearing aids using the Turkish version of international outcome inventory for hearing aids]. *Türkiye Klinikleri J Int Med Sci*. 2008;16(3):101-7. [\[Link\]](#)
- Aksoy S, Aslan F, Köse A. İşitme engeli ölçeği-erişkin: uzun ve tarama formlarının Türkçe sürümünün geçerliliğinin ve güvenilirliğinin incelenmesi [Hearing impairment scale-adult: investigating the long and the screening forms the validity and reliability of the Turkish version]. *KBB-Forum*. 2020;19(2):169-81. [\[Link\]](#)
- Crandell C, Mills TL, Gauthier R. Knowledge, behaviors, and attitudes about hearing loss and hearing protection among racial/ethnically diverse young adults. *J Natl Med Assoc*. 2004;96(2):176-86. [\[PubMed\]](#) [\[PMC\]](#)
- Wong YA, Mukari SZS, Harithasan D, Mazlan R. Knowledge and attitude on childhood hearing loss among mothers and mothers-to-be in urban and rural areas in Malaysia. *Int J Pediatr Otorhinolaryngol*. 2019;124:79-84. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
- Ravi R, Yerraguntla K, Gunjawate DR, Rajashekhar B, Lewis LE, Gudattu V. Knowledge and attitude (KA) survey regarding infant hearing loss in Karnataka, India. *Int J Pediatr Otorhinolaryngol*. 2016;85:1-4. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)

12. Dreher A, Weinhhammer V, Gerstner D, Hendrowarsito L, Twardella D, Reiter C, et al. Longitudinal analysis of leisure noise exposure among adolescents with special focus on portable listening devices: the OHRKAN cohort study. *Int J Audiol*. 2018;57(12):883-91. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
13. Herrera S, Lacerda AB, Lürdes D, Rocha F, Alcaràs PA, Ribeiro LH. Amplified music with headphones and its implications on hearing health in teens. *Int Tinnitus J*. 2016;20(1):42-7. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
14. Widen SE, Båsjö S, Möller C, Kähäri K. Headphone listening habits and hearing thresholds in swedish adolescents. *Noise Health*. 2017;19(88):125-32. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
15. Almazroua AM, Alsughayer L, Ababtain R, Al-Shawi Y, Hagr AA. The association between consanguineous marriage and offspring with congenital hearing loss. *Ann Saudi Med*. 2020;40(6):456-61. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
16. Caccamo S, Voloshchenko A, Dankyi NY. The importance of creating a social business to produce low-cost hearing aids. *Disabil Rehabil Assist Technol*. 2014;9(5):368-73. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
17. Dammeyer J, Hansen AT, Crowe K, Marschark M. Childhood hearing loss: Impact on parents and family life. *Int J Pediatr Otorhinolaryngol*. 2019;120:140-5. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
18. LaPiere RT. Attitudes vs. actions. *Soc Forces*. 1934;13(2):230-7. [[Crossref](#)]
19. Profita HP, Stangl A, Matuszewska L, Sky S, Kushalnagar R, Kane SK. "Wear it loud" how and why hearing aid and cochlear implant users customize their devices. *Trans. Access. Comput*. 2018;11(3):1-32. [[Crossref](#)]
20. Helvik AS, Wennberg S, Jacobsen G, Hallberg LRM. Why do some individuals with objectively verified hearing loss reject hearing aids? *Audiol Med*. 2008;6(2):141-8. [[Crossref](#)]
21. Trychin S. Factors to consider when providing audiological services to people who have hearing loss and their communication partners. *Semin. Hear*. 2012;33(1):87-96. [[Crossref](#)]